

Základní škola Rudolfa Koblíce, Pionýrů 1102, Kadaň

Tel.:474316430 Fax: 474345287 e-mail: reditel@2zskadan.cz www.2zskadan.cz

Strategie prevence a řešení školní neúspěšnosti žáků

Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci s dítětem a často také s rodinou dítěte. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

a) osobnost dítěte - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka

b) nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem)

Řešení školní neúspěšnosti

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "školsky úspěšné děti".

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

1. poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a vytvoření IVP,

2. odchylka v celkové úrovni inteligence: žáku bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace - zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou,

3. žáci, jejichž neúspěšnost souvisí spíše s mimoosobnostními faktory - sociálně znevýhodnění: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole, práce s klimatem třídy a začleňování těchto dětí do majoritního kolektivu,

4. žáci s vysokou absencí jsou také často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti: včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva a data dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví harmonogram a různé způsoby podpory dítěte.

Postup při řešení školní neúspěšnosti - podpůrný program

Hlavním opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s rodiči.

1. Po prvním čtvrtletí třídní učitelé domluví jednání s rodiči a žáky, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (hodnoceni nedostatečně nebo dostatečně, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový). Přítomni budou: TU, rodič, žák, učitelé daných předmětů, kde žák neprospívá, případně výchovný poradce. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě. Z tohoto jednání bude pořízen zápis, který podepisují všechny strany (škola, rodič, žák), rodiče dostanou kopii domů, aby znali závazky své i dítěte.

2. Také se domluví termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu - za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel.

3. Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovným poradcem (případně rodičů, žáka a VP) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).

4. Pokud se situace nezlepšuje, bude nabídnut žákovi po pololetí plán pedagogické podpory.

5. Pokud žák zamešká více než 100 hodin výuky, vyvolává se jednání s rodiči preventivně - přítomni TU, žák a rodič, případně učitel předmětu, kde se už objevily problémy. Domluví se podpora žáku tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).

6. Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena opět na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

Plán pedagogické podpory

Plán pedagogické podpory pro neprospívající žáky je souhrn opatření nabízených žákům a jejich rodičům, který se podpisem všech stran stává pro všechny závazným. Žák, učitelé a rodiče svým podpisem uzavírají dohodu (smlouvu) o společné podpoře žáka a o svých povinnostech, které tím na sebe berou. Nezbytnou součástí podpůrného plánu jsou tedy povinnosti jednotlivých stran (škola, žák, rodič), sankce při jejich nedodržování a podmínky, za kterých škola od této dohody odstupuje.

Realizace plánu pedagogické podpory pro neprospívající žáky (dále jen podpůrný plán)

Pokud selže individualizovaná podpora žákovi a ten je v prvním pololetí hodnocen nedostatečnou nebo je hodnocen dostatečnou a jeho vyučující vyhodnotí další vývoj jeho výkonů jako rizikový, nabízí se žáku a jeho zákonným zástupcům podpůrný plán.

Po uzavření pololetní klasifikace navrhnou třídní učitelé ve spolupráci s vyučujícími jednotlivých předmětů vedení školy (výchovnému poradci) žáky pro podpůrný plán. Třídní učitel zajišťuje seznáení všech zainteresovaných ke společné úvodní schůzce, kde jsou rodiče a žáci s plánem seznámeni a dojde k jeho podpisu. Po uzavření klasifikace na závěr školního roku je vyhodnocena jeho efektivita.

Formy a metody práce

Pro úspěšnost podpůrného programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- studijní plán, tj. stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním),
- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu - dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem,
- možnost plnit zadané úkoly v rámci volných hodin ve škole, možnost doučování,
- užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu,
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu,
- individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva,
- vedení písemných záznamů o průběhu podpory – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu rodičům a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností v časovém sledu,
- domluva konzultační hodin, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel telefonicky zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit,

Základní škola Rudolfa Koblíce, Pionýrů 1102, Kadaň

Tel.:474316430 Fax: 474345287 e-mail: reditel@zskadan.cz www.zskadan.cz

- doučování (ve spolupráci se staršími žáky).

Pokud se podaří podpořit žáky tak, aby nebyli školsky neúspěšní a nepropadali, zamezí se i předčasným odchodům žáků ze základního vzdělávání.

Opakování ročníku je však nadále nutné při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření.

V Kadani, 31. 8. 2022

Vypracovala: Mgr. Alena Hradilová (výchovná poradkyně)

Mgr. Stanislav Hakl
ředitel školy

Přílohy:

Průzkum mezi žáky „Co pro tebe znamená školní neúspěšnost“?

Co pro tebe znamená školní neúspěch nebo kdy může dítě zažít školní neúspěch:

- Když nezvládnou test, na který se poctivě naučí
- Když se jim dlouhodobě nedaří a neví, co mají udělat pro to, aby se to změnilo (například děti se SPU)
- Když si najdou špatné kamarády, kteří je nemotivují, ale táhnou dolů
- Když se nedokáží soustředit
- Když se cítí ve třídě osaměle
- Když mají učitele, který je nepodporuje nebo cítí z jeho strany nespravedlnost, křivdu
- Když dostanou špatnou známku na vysvědčení
- Když jejich momentální rozpoložení ovlivní jeho školní výkon (např. úmrtí v rodině, rozvod rodičů, ...)
- Když na ně nemají rodiče čas a nepomůžou mu
- Když nezvládnou pravidla chování
- Když nestíhají (psát, zapojit se...)
- Když je učitel vyvolá a oni neví odpověď a neví, jak reagovat
- Když nejsou připraveni na hodinu, zapomínání pomůcek
- Když vyrušují a učitel je napomíná
- Když dělají chyby
- Když neumí udělat nějaký cvik
- Když se ztrapní před ostatními

Známky:

- 1. – 3. třída - převažuje názor, že neúspěch je dostat trojku
- 4. a 5. třída – neúspěch je čtyřka a pětka

Školní neúspěch – vyhodnocení dotazníku

II. stupeň

1. Co považuješ za školní úspěch?

- udělení pochvaly
- dobrý prospěch: vyznamenání / bez 3 na vysvědčení / prolézt
- noví kamarádi
- úspěch při reprezentaci školy
- umět učivo a získat tím sebevědomí, pocit, že vím, že to umím, že učivo ovládám

- naučit se látku použitelnou v praktickém životě, případně v budoucím studiu

2. Co pro Tebe znamená školní neúspěch?

- špatné vysvědčení (propadnutí, 4 na vysvědčení, vysvědčení bez vyznamenání)
- kázeňské problémy
- špatné umístění v soutěži
- špatné známky z testů
- když z látky, která mě baví, dostanu špatnou známku
- špatná známka z něčeho, co jsem se učila dlouho
- když se žák nedostane na vysněnou SŠ

3. V jaké oblasti (konkrétní činnosti) se ve škole cítíš neúspěšný(-á)?

- čeština, matematika, dějepis, fyzika, cizí jazyky
- TV (šplh, běh na 800 m)
- velké testy (Scio, Cermat, ČŠI...)
- když si neseďme s vyučujícím (osobnost, styl výuky)

4. Co bys mohl(a) udělat, abys odstranil(a) pocit neúspěchu?

- zaměřit se víc na to, co mi nejde/jde
- více se snažit, více se učit
- najít si vlastní způsob výuky/doučování
- popovídat si o neúspěchu s kamarádem
- při absenci si důsledně doplňovat chybějící učivo
- zeptat se učitele na radu

5. Co by pro předcházení neúspěchu mohlo udělat Tvé okolí? Kdo by Ti mohl pomoci a jak?

- třídní učitel
- rodiče, učitelé, kamarádi, spolužáci
- aby se k nám někteří učitelé chovali jako ke starším žákům a ne jako k malým dětem